

A CZIGÁNYOKRÓL

ÉS A

CZIGÁNY ZENÉRŐL

MAGYARORSZÁGON.

iras^{MŰVEK}
REPRINT

BUDAPEST, 2011

WWW.IRASMUVEK.HU

A CZIGÁNYOKRÓL
ÉS A
CZIGÁNY ZENÉRŐL

MAGYARORSZÁGON.



IRTA

RISZT FERENCZ.



PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

—
MDCCCLXI.

EREDETI KIADÁS:

PEST.

HECKENAST GUSZTÁV

—
MDCCLXI.

—
PEST, 1861.

NYOMATOTT LANDERER ÉS HECKENASTNÁL

I.

A népek gyermekkorában, képzelődésük költeményekkel táplálkozik, melyek meglepő, csodás alakokat állítanak elé, érzéköket hősi felindulásokra ébresztik, dicső tetteket beszélnek, vagy felemlgetik a szomorú történeteket, melyek borzadálylallyal töltenek el; így testesítik meg érzelmeiket, melyektől áthatva vannak s miket oly kedvvel hallanak a szépen csengő versekben. Mig az anyagi miveltség, a tömegeket állandó, gépies, olykor szívet, lelketölő munkához nem igazta; mig szellemök nem vala elgyengülve ama számtalan mesterkélt szükségek által, mit ez szült; mig a fényüzést máskép nem ismerték, mint kívánatos hőséget, melyben jó nagy szám részesül, hogy az elnyomott és lihegő szegénység állandó képe kirekesztessék : soha nem hiányzottak a költői tehetségek, kik első szükségnek s a legdrágább fényüzési cikknek azt tartják, hogy eszményt teremtsenek maguknak, mely előttük legnagyobb fogalmát képviselje annak, a mit kitünőleg „szép“-nek hisznek. Rendesen ez először valamely

elbeszélés, rövid és egyszerű ének vala, melyet minden szív és minden hang utána mondott. E körül mint mag körül uj-uj árnyalatok csoportultak nagyitván és szépítvén az első eszmét; a főtenyt más mellékes tények követték; az lassan-lassan különfélekép magyaráztatott, majd a hagyomány kerítette hatalmába, módosította, változtatta, nemesítette, megaranyozta a szöveget, s ily alakban támadtak a nemzeti hősköltemények. Az első elbeszélések, melyek azok magvát képezék, a nemzetek jellemének, a hol virágoztak, nem csupán kinyomatát hordák magukon, de azon befolyást is, melyet rájuk az éghajlat, vallásuk, történetük, erkölcsaik, szokásuk s költői geniuszok külön iránya gyakorolt; ebben volt legigazabb kifejezésök, ez volt legegyszerűsebb származásuk. Némely népnél e töredékes költemények mindenkorra megtartották első alakjokat; másoknál a mese, mely alapul szolgált, sokáig forgott tervvázlatképen, ezer meg ezer módosítással szájról szájra járva, mignem egy nagy költő támadt, ki azt ugyszólván fényes és bevégzett alakba öntötte s abból valami hasonlót teremtett.

II.

Görögország szép ege alatt az utazó rhapsodok maguk körül gyűjtötték a városok és faluk lakóit, hogy hallják a legyőzött népek, feldult országok és csodás kalandok történeteit. Midőn énekeik